

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

Gmina Dąbrowa Biskupia

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak
Marian Frontczak

lipiec 2004 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
WRAZ Z
PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
GMINY DĄBROWA BISKUPIA**

**TOM I
Program Ochrony Środowiska**

Autorzy:

dr inż. Krzysztof Napieraj - kierownik zespołu,
biegły MOŚZNiL i Wojewody w zakresie sporządzania Ocen
Oddziaływania na Środowisko – nr 0850, 0093

mgr Monika Stańczak

inż. Piotr Wojewódzki

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak

Spis treści

1.	Wstęp	6
1.1.	Przedmiot opracowania.....	6
1.2.	Cel i zakres opracowania	6
1.3.	Podstawa prawna opracowania.....	6
1.4.	Podstawa formalna opracowania	7
1.5.	Merytoryczna dokumentacja źródłowa stanowiąca podstawę opracowania.....	7
1.6.	Metodyka opracowania Programu i jego korygowania	7
1.6.1.	Uwagi ogólne	7
1.6.2.	Zasadnicze kroki postępowania.....	8
2.	Charakterystyka Gminy	9
2.1.	Położenie i uwarunkowania z nim związane	9
2.2.	Stan przestrzeni.....	10
2.2.	Środowisko	10
2.3.	Spółeczność	12
2.4.	Gospodarka	12
3.	Cele, priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody.....	13
3.1.	Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa.....	13
3.1.1.	Analiza stanu istniejącego	13
3.1.1.1.	Formy ochrony przyrody	13
3.1.1.2.	Problemy ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt (miejsca lęgowe, miejsca postoju podczas przelotów, miejsca zimowania, przejścia pod drogami i autostradami)	16
3.1.1.3.	Stan świadomości ekologicznej mieszkańców.....	16
3.1.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	16
3.1.3.	Przyjęte cele i priorytety	17
3.1.4.	Lista problemów wynikających z dokumentów rządowych	17
3.1.5.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Województwa	22
3.1.6.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Powiatu	24
3.1.7.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	25
3.2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.....	26
3.2.1.	Analiza stanu istniejącego	26
3.2.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	27
3.2.3.	Przyjęte cele i priorytety	27
3.2.4.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z dokumentów rządowych.....	28
3.2.5.	Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacja przedsięwzięć.....	33
3.2.8.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	33
3.3.	Ochrona gleb.....	34
3.3.1.	Analiza stanu istniejącego	34
3.3.1.1.	Problematyka gospodarowania nieruchomościami i planowania przestrzennego w kontekście racjonalnego wykorzystania ograniczonych zasobów terenu.....	34
3.3.1.2.	Tereny zdegradowane	35
3.3.1.3.	Tereny wymagające zabezpieczenia przed postępującą erozją spowodowaną czynnikami antropogenicznymi	35
3.3.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	35
3.3.3.	Przyjęte cele i priorytety wynikające z dokumentów rządowych.....	36
3.3.4.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Województwa	37
3.3.5.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Powiatu	37
3.3.6.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	38

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak
Marian Frontczak

3.3.7.	Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacja przedsięwzięć.....	39
3.3.8.	Obowiązki gminy.....	39
3.4.	Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych	40
3.4.1.	Analiza stanu istniejącego.....	40
3.4.1.1.	Odzwierciedlenie problemu w planach zagospodarowania przestrzennego ..	45
3.4.1.2.	Problem nie użytkowanych studni i ujęć wody.....	46
3.4.1.3.	Problematyka rekultywacji terenów poeksploatacyjnych	46
3.4.2.	Przewidywane kierunki zmian	46
3.4.3.	Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu.....	47
4.	Cele, priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii.....	48
4.1.	Zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki	48
4.1.1.	Analiza stanu istniejącego.....	48
4.1.1.1.	Zaopatrzenie w wodę	48
4.1.1.2.	Odprowadzenie ścieków	48
4.1.1.3.	Melioracje	48
4.1.1.4.	Analiza dostępnych zasobów wody	49
4.1.1.5.	Zużycie energii elektrycznej	49
4.1.2.	Przewidywane kierunki zmian	49
4.1.2.1.	Zaopatrzenie w wodę	49
4.1.2.2.	Odprowadzenie ścieków	49
4.1.2.3.	Melioracje	50
4.1.2.4.	Potrzeby elektroenergetyczne gminy	50
4.1.2.5.	Modernizacja sieci elektroenergetycznych	50
4.1.3.	Przyjęte cele, priorytety, limity i wynikające z dokumentów rządowych, terminy ich uzyskania.....	50
4.1.4.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających bezpośrednio lub pośrednio z dokumentów rządowych.....	51
4.1.5.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Województwa	51
4.1.6.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Powiatu	52
4.1.7.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	52
4.1.8.	Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacji przedsięwzięć	53
4.2.	Wykorzystanie energii odnawialnej.....	53
4.2.1.	Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wiatru.....	54
4.2.2.	Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wodnej	55
4.2.3.	Możliwości korzystania z energii biomasy	55
4.2.4.	Możliwość wykorzystania energii geotermalnej.....	57
4.3.	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią.....	57
4.3.1.	Stan istniejący	57
4.3.1.1.	Możliwości i potrzeby retencjonowania wody.....	57
4.3.1.2.	Przewidywane kierunki zmian	57
4.3.1.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych	57
5.	Cele, priorytety i przedsięwzięcia konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze poprawy jakości środowiska.....	58
5.1.	Gospodarka odpadami	58
5.2.	Jakość wód.....	59
5.2.1.	Analiza stanu istniejącego.....	59
5.2.1.1.	Wody opadowe.....	59
5.2.1.2.	Wpływ rolnictwa na jakość wód	59
5.2.1.3.	Eksploatacja ujęć a jakość wody	60
5.2.1.4.	Problem nielegalnych podłączeń.....	60
5.2.1.5.	Problem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.....	60
5.2.1.6.	Sposób kształtowania taryf.....	61

5.2.2.	Przewidywane kierunki zmian.....	62
5.2.3.	Przyjęte cele, priorytety, limity i wynikające z dokumentów rządowych, terminy ich uzyskania	62
5.2.4.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Województwa	64
5.2.5.	Lista przedsięwzięć wynikających z Programu Powiatu	65
5.2.6.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	65
5.2.7.	Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacji przedsięwzięć	66
5.3.	Jakość powietrza i zmiany klimatu	67
5.3.1.	Analiza stanu istniejącego	69
5.3.1.1.	System zaopatrzenia w ciepło	71
5.3.1.2.	Obszary uciążliwości zapachowej.....	71
5.3.1.3.	Obszary uciążliwości spowodowanej przez ciągi komunikacyjne.....	72
5.3.1.4.	Obszary wymagające programów naprawczych	72
5.3.1.5.	Budynki i budowle, w których zastosowano azbest przewidziany do wymiany	72
5.3.2.	Przyjęte cele, priorytety, limity i wynikające z dokumentów rządowych terminy ich uzyskania	72
5.3.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z dokumentów rządowych.....	73
5.3.4.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	74
5.3.5.	Lista przedsięwzięć własnych Powiatu.....	75
5.3.6.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	75
5.4.	Oddziaływanie hałasu	76
5.4.1.	Stan istniejący	77
5.4.1.1.	Obszary narażone na hałas transportowy	77
5.4.1.2.	Identyfikacja miejscowych źródeł hałasu	77
5.4.1.3.	Obszary wymagające programów naprawczych	78
5.4.2.	Przewidywane kierunki zmian	78
5.4.3.	Cele i priorytety	78
5.4.4.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z dokumentów rządowych.....	78
5.4.5.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	79
5.4.6.	Lista przedsięwzięć powiatu	80
5.4.7.	Lista przedsięwzięć własnych gminy	80
5.5.	Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	80
5.5.1.	Analiza stanu aktualnego	81
5.5.2.	Przewidywane kierunki zmian	82
5.5.3.	Przyjęte cele i priorytety	83
5.6.	Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe.....	84
5.6.1.	Analiza stanu istniejącego	86
5.6.2.	Cele i zadania do realizacji	87
6.	Narzędzia i instrumenty realizacji Programu	89
6.1.	Narzędzia i instrumenty programowo – planistyczne	89
6.2.	Narzędzia i instrumenty regulujące możliwości korzystania ze środowiska	89
6.3.	Narzędzia i instrumenty finansowe	89
6.4.	Narzędzia i instrumenty karne i administracyjne.....	90
6.5.	Działalność kontrolna gminy	90
6.6.	Struktura finansowania Programu	90
6.7.	Edukacja ekologiczna społeczności lokalnej	92
7.	Streszczenie Programu Ochrony Środowiska	92
8.	Spis tabel	96

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak
Marian Frontczak

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program Ochrony Środowiska Gminy Dąbrowa Biskupia z załącznikiem dot. Planu Gospodarki Odpadami Gminy. Program niniejszy stanowi rozwinięcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Inowrocławskiego, którego załącznikiem jest Plan Gospodarki Odpadami Powiatu.

1.2. Cel i zakres opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz.U.Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) nakłada na gminy obowiązek opracowania programów ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Zasadniczym zadaniem jakie niniejsze opracowanie ma spełnić jest określenie celów, priorytetów i w konsekwencji działań jakie stoją przed samorządem gminnym powiatowym w dziedzinie ochrony środowiska. Ich podjęcie i wykonanie ma na celu realizację międzynarodowych zobowiązań naszego kraju, a w szczególności podjętych w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Program Dokument ten powstał w wyniku szeregu kompromisów pomiędzy gminą Dąbrowa Biskupia, gminami sąsiadującymi oraz Starostwem Powiatowym dla stworzenia warunków prowadzenia przez gminę i powiat wspólnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska, a w jej wyniku zwielokrotnienia efektów, rozszerzenia współpracy, realizacji zadań zakrojonych na większą, skalę umożliwiającą starania o wsparcie funduszy unijnych.

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010. Podejmuje więc zagadnienia ochrony dziedzictwa przyrodniczego, racjonalnego użytkowania zasobów przyrody, surowców, materiałów i energii oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Zagadnienia te są analizowane w odniesieniu do zasadniczych komponentów środowiska, a więc: przyrody i krajobrazu, lasów, gleb, kopalin i wód podziemnych, wód powierzchniowych i powietrza oraz skutków bytowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez człowieka, czyli odpadów, hałasu, pól elektromagnetycznych, chemikaliów i awarii.

Bardzo ważnym i całkowicie nowym elementem Programu, związanym z koniecznością zdawania przez organ wykonawczy Gminy co dwa lata sprawy przed radą z jego realizacji, jest zbilansowanie potrzeb z możliwościami finansowymi, a więc osadzenie go w realiach ekonomicznych.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez ustawę z 27.04.2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001.62.627) w art.17 i 18, ustawę z 27.04.2001 o odpadach (Dz. U. 2001.62.628) w art. 14 ust.6 oraz ustawę z 27.07.2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001.100.1085) w art. 10 w zakresie terminu jego realizacji. Zakres merytoryczny Programu ochrony środowiska określają Wytoczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym (MŚ grudzień 2002) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z 09.04.2003 w sprawie

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak

sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. 2003.66.620) i Poradnik powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami. Ustawa o samorządzie powiatowym (Dz. U. 1998 r. Nr 91 poz. 578) z tekstem ujednoliconym w Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1592. Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), zwanej dalej „ustawą kompetencyjną”. Ustawa z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej. Ustawodawstwo regulujące problematykę ochrony środowiska implementuje około 80 dyrektyw, których pełen wykaz załączony jest w wytycznych.

1.4. Podstawa formalna opracowania

Formalną podstawą opracowania jest wynik, ogłoszonego przez Gminę, zamówienia publicznego w trybie art. 14 ustawy o zamówieniach publicznych (Dz. U. z 1998 r., Nr 119, poz. 773 z późn. zm.), na jego podstawie podpisano stosowną umowę.

1.5. Merytoryczna dokumentacja źródłowa stanowiąca podstawę opracowania

Konieczność pozyskania, dla celów realizacji opracowania, szeregu dokumentów spowodowała wystąpienie Wykonawcy do Gminy o przygotowanie kopii lub udostępnienie do skopiowania, następujących danych:

- ☐ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- ☐ Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy,
- ☐ Wykaz form ochrony przyrody na terenie gminy,
- ☐ Danych dot. obwodów łowieckich,
- ☐ Gminnego programu zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków,,
- ☐ Szczegółowych danych dot. gospodarki wodno-ściekowej,
- ☐ Szczegółowych danych dot. gospodarki odpadami,
- ☐ Danych dot. komunalnych terenów zielonych,
- ☐ Listy przedsięwzięć związanych z edukacją ekologiczną,
- ☐ Planów inwestycyjnych gminy,
- ☐ Ogólnych danych o gminie,
- ☐ Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego, opracowany w grudniu 2003 r..

1.6. Metodyka opracowania Programu i jego korygowania

1.6.1. Uwagi ogólne

Rozpoczynając prace nad *Programem* przedstawiciele Wykonawcy odwiedzili Gminę celem przedstawienia im metodyki realizacji opracowania oraz odwiedzenia najważniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska, obiektów komunalnych takich jak oczyszczalnie ścieków i składowiska odpadów oraz obiektów chronionej przyrody. Wizja terenowa oraz rozmowy z pracownikami samorządowymi zajmującymi się problematyką ochrony środowiska pozwoliły na szybkie wyrobienie sobie opinii na temat sytuacji w Gminie, ułatwiły też lepsze rozumienie wszelakich dokumentów oraz późniejsze koordynowanie prac projektowo-programowych. Późniejsza analiza dokumentów pozwoliła na poszerzenie i weryfikację wstępnych ocen.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak

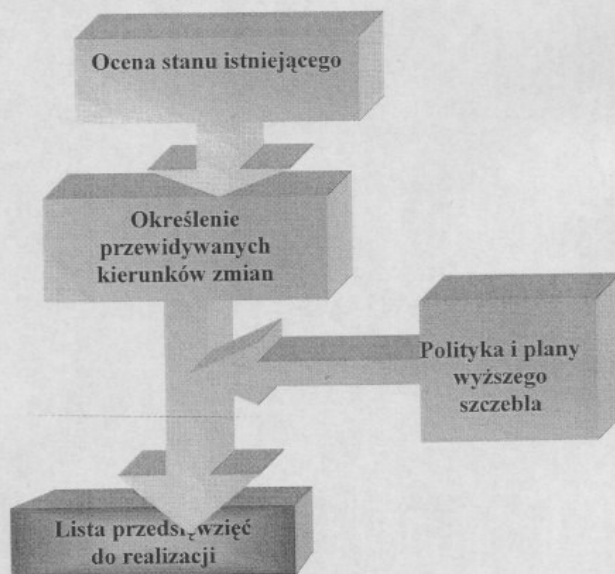
Zwracając się o udostępnienie danych, Wykonawca miał świadomość, że pewne rejestry nie są prowadzone, albo są niekompletne. Nieliczne braki zostały w *Programie* uwidocznione, gdyż i taka jest jego rola. Zaproponowane zostały też środki zaradcze. *Program*, będący dokumentem interdyscyplinarnym, został zrealizowany przez zespół, w skład którego wchodziła specjalistów z następujących dziedzin: ochrony przyrody, leśnictwa, ochrony gleb i gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i wodno – ściekowej, ochrony powietrza przed hałasem, ochrony przed działaniem pól elektromagnetycznych itp.

1.6.2. Zasadnicze kroki postępowania

- Określenie struktury Programu w nawiązaniu do Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006, Programu ochrony środowiska Województwa oraz Programu ochrony środowiska Powiatu
- Ocena stanu poszczególnych komponentów środowiska w świetle dokumentów
- Ustalenie list priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych
- Zbilansowanie możliwości inwestycyjnych z listą priorytetów i ustalenie zadań i harmonogramu realizacji na okres ośmiu lat
- Analiza instrumentów prawnych, ekonomicznych i kontrolnych służących realizacji Programu

Realizacja powyższych kroków prowadzi do określenia celów i zadań do realizacji, proces ten, w uproszczony sposób ilustruje rysunek 1.

Rysunek 1 Proces generowania celów i zadań do realizacji

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak
Marian Frontczak

2. Charakterystyka Gminy

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

Gmina Dąbrowa Biskupia leży w zachodniej części powiatu inowrocławskiego, nad Kanałem Parchańskim. Od wschodu graniczy z gminą Zakrzewo, od południa z gminą Kruszwica, od zachodu z gminą Inowrocław, a od północy z gminą Gniewkowo. Zajmuje powierzchnię 147,4 kilometrów kwadratowych (12% powierzchni powiatu inowrocławskiego) i jest zamieszkała przez 5306 osób, w tym 2646 kobiet.

Rysunek 2 Położenie gminy Dąbrowa Biskupia w powiecie inowrocławskim [źródło: www.zpp.pl]

Na terenie gminy znajdują się 860 gospodarstwa rolne, 28 wsi i 20 sołectwa. Z 28 wsi wchodzących w skład gminy wszystkie posiadają sieć wodociagową, telefoniczną, a część kanalizacyjną. Opiekę zdrowotną sprawują tu trzy Ośrodki Zdrowia, natomiast w Parchaniu, w dworcu z 1933 roku, znajduje się Dom Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy funkcjonują cztery pełnooddziałowe szkoły podstawowe i gimnazjum. Gmina po raz pierwszy znalazła się w granicach powiatu inowrocławskiego w 1919 roku, ostatnia reforma administracyjna przywróciła jej to położenie. Z osadnictwem na terenie gminy wiąże się powstanie sieci parafialnej. Prawdopodobnie w XV w. istniała już parafia w Parchaniu, z XIII w. pochodzą dokumenty świadczące o istnieniu parafii w Chlewiskach. Jednak okręg Dąbrowy Biskupiej został szczególnie uznany w XVIII w., kiedy to pobliskie Pieranie stało się celem pielgrzymek do "słynącego cudami" obrazu Matki Boskiej. W pamiątkowej księdze Bractwa Niepokalanego Poczęcia NMP w Pieraniu wpisani są m.in. papież Klemens XIII, król francuski Ludwik XV. W 1733 r. kościół odwiedził również król Stanisław Leszczyński.

Gmina posiada typowo rolniczy charakter. Użytki rolne zajmują 10 774 ha. Niemniej jednak działa tu kilka większych zakładów przemysłowych i instytucji powiązanych przede wszystkim z rolnictwem. Są to m.in.: Zakłady Mięsne "Viando" w Radojewicach, Mieszalnia Pasz "Sobrol" w Ośniszczewie, tartak w Modliborzycach oraz Fabryka Maszyn Rolniczych "Agromet - Kujawy" w Dąbrowie Biskupiej.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frątczak
Marian Frątczak

Kilka mniejszych podmiotów gospodarczych zajmuje się zaopatrzeniem rolnictwa w pasze, środki ochrony roślin itp.. W miejscowości Chlewiska oraz w Dąbrowie Biskupiej działają stacje paliw. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje kilku producentów drobiu oraz kilka gospodarstw specjalizujących się w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Rolnictwo generalnie ukierunkowane jest na zaopatrzenie zakładów warzywno-owocowych i produkcję buraka cukrowego.

Położenie gminy Dąbrowa Biskupia pośrodku trójkąta Inowrocław - Toruń - Włocławek jak również w sąsiedztwie znaczących ośrodków gospodarczych: Gniewkowo, Kruszwica, Inowrocław - nie pozostaje bez znaczenia dla lokalizacji inwestycji. Ponadto istotnym czynnikiem umożliwiającym sprawną realizację przedsięwzięć gospodarczych jest niezły stan lokalnej infrastruktury oraz zaplecze organizacyjne i formalno-prawne wyrażające się poprzez opracowaną Strategię Rozwoju Gminy, Program Rozwoju Gospodarczego, Program Gospodarki Ściekowej, Program Granic Polno-Leśnych itd.

2.2. Stan przestrzeni

Gmina posiada typowo rolniczy charakter. Użytki rolne zajmują 10 774 ha. Dominują gleby średniej i słabej jakości.

Struktura użytkowania gruntów:

☐ grunty orne	9518 ha,
☐ sady	54 ha,
☐ łąki	612 ha,
☐ pastwiska	581 ha,
☐ lasy	2805 ha,
☐ wody	141 ha,
☐ drogi	351 ha,
☐ torowiska kolei wąskotorowej	30 ha,
☐ zabudowania	247 ha,
☐ nieużytki	301 ha,
☐ zieleń	9 ha,
☐ użytki kopalne	1 ha,
☐ inne	2 ha,
☐ powierzchnia wyrównawcza	55 ha.

2.2. Środowisko

Gmina Dąbrowa Biskupina położona jest w południowo – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego w obrębie tzw. Równiny Inowrocławskiej, stanowiącej mezoregion w obrębie makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego. Obszar gminy położony jest w większości na terenie wysoczyzny morenowej dennej – płaskiej i częściowo falistej charakteryzującej się niewielkimi deniwelacjami rzędu 2 – 5 m. Nachylenia są małe i nie przekraczają na ogół 2 – 3% na terenach wysoczyzny płaskiej i do 5% w strefach występowania moreny falistej.

Cały obszar gminy pokrywają utwory czwartorzędowe. Ich miąższość waha się na ogół w granicach 20 – 70 m. Utwory czwartorzędowe należą do starszych faz zlodowacenia bałtyckiego. Zlodowacenie to pozostawiło gliny morenowe miąższości kilku – kilkunastu metrów. Gliny te zalegają na utworach interglacialnych lub glinach zlodowacenia środkowo – polskiego.

Gliny są miejscami przedzielone piaskami interstadiału – miąższości kilku metrów. W obrębie wysoczyzny polodowcowej występują w przewadze gliny morenowe, niekiedy

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak

piaski zwałowe. Piaski fluwiogłacyjne występują na znacznie mniejszych obszarach w obrębie wysoczyzny, w strefie kontaktowej z dolinami. Piaski te są na ogół przewiane i tworzą szereg wydym, pokrytych nielicznymi na terenie gminy zespołami leśnymi.

Najmłodsze utwory – holoceny zalegają w dolinach rzecznych i obniżeniach bezodpływowych. Są to mady i piaski rzeczne częściowo torfy. Na większej części terenu gminy występują w podłożu, pod utworami czwartorzędowymi, utwory trzeciorzędu. Utworu trzeciorzędu starszego to tzw. ility toruńskie eocenu z wkładkami mułków. Trzeciorząd młodszy reprezentują mioceńskie piaski drobne często z pyłem węgla brunatnego. Miąższość utworów piaszczystych wynosi 20 – 30 m. Strop utworów mioceńskich znajduje się na głębokości 60 m – 80 m. Najmłodszymi utworami trzeciorzędowymi są tzw. ility poznańskie pliocenu. Pod trzeciorzędem występują niekiedy utwory kredowe. Ich brak zanotowano m. in. w okolicach Radojewic. Ogólna miąższość tych utworów jest rzędu 180 m.

Strop utworów jurajskich zalegających pod utworami kredy znajduje się na głębokości 120/130 m do ok. 175. Poza obszarem gminy w okolicach wydawników solnych występuje na głębokości kilku metrów. Strefę wysoczyzny polodowcowej charakteryzuje bardzo nieregularne zaleganie I – poziomu wód gruntowych. Występuje ono na różnych głębokościach w nieregularnych przewarstwieniach piaszczysto – żwirowych przy czym głębokość zalegania tego zwierciadła uzależniona od głębokości występowania stropu utworów trudno przepuszczalnych, bądź przewarstwień piaszczystych w glinach. Głębsze zaleganie wód gruntowych obserwuje się na wyższych partiach wysoczyzny. Natomiast płytsze od 2 m zaleganie wód gruntowych stwierdza się w obrębie prawie płaskich nisko położonych partiach wysoczyzny.

W utworach spoiстых (glinach, glinach piaszczystych, piaskach gliniastych – liczne są wody „ wierzchówkowe ” płytsze niż 2 m, utrzymujące się w soczewkach piaszczysto – żwirowych, na stropie glin. Liczne są też sączenia w obrębie utworów spoiстых. Na terenie gminy wody zmineralizowane z głębszego podłoża przenikają nawet do utworów czwartorzędowych. Występowanie wód mineralnych np. na północ od wsi Parchanie (poza granicami gminy w okolicach wsi Gąski związane jest za strukturą antyklinalną Wału Kujawsko – Pomorskiego).

Gmina Dąbrowa Biskupina pozbawiona jest praktycznie wód powierzchniowych. Na jej terenie znajduje się Kanał Parchański, odwadniający gminę poprzez Tążynę do Wisły.

Obszar gminy pokrywają przeważnie czarne ziemie właściwe i niedokształcone oraz gleby brunatne. Stanowią one w większości I – III a klasę użytków rolnych. Gleby niższych klas występują głównie w przywodnych obniżeniach, lub w rejonie występowania piasków przewianych. Rolniczy charakter gminy sprawia, że lasy zajmują jedynie 19.02 % powierzchni ogólnej. Panującym typem są bory sosnowe, w większości bory świeże i suche. Siedliska wilgotne porastają olsy.

Gmina położona jest w strefie dużych deficytów wody. Średni opad roczny na terenie gminy kształtuje się poniżej 500 mm. Średnia temperatura roku wynosi ok. 7.5 – 8 °C, stycznia – 2.0 – 2.5 °C, lipca ok. 18 °C. Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie 17.6 % południowo – zachodnie 19.1 % i północno – zachodnie 17.5 %. Warunki aerasanitarne gminy i stan środowiska przedstawiają się korzystnie. „ Według tzw. Klasyfikacji gmin pod względem występowania zagrożeń środowiska „ GIOS, Warszawa 1995 r. – stanowiącej weryfikację obszarów ekologicznego zagrożenia, gmina została zaliczona do grupy „ A ” – gdzie praktycznie nie występują zagrożenia, lub mają charakter punktowy i ze względu na bardzo dobry stan środowiska nie było dotychczas potrzeby przeprowadzenia szczegółowych badań i pomiarów.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak
Marian Frontczak

Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy są przeciętne. Zachodnia i północno – zachodnia część gminy położona jest w strefie tzw. „Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich”.

Obszar ten zajmuje na terenie gminy powierzchnię ok. 1700 ha, przy czym obejmuje on głównie kompleks leśny wykształcony na słabych glebach i piaskach przewianych. Ustanowiony on został Rozporządzeniem nr 145/95 Wojewody Bydgoskiego z 17. 08.1994 r. zmieniającym Rozporządzenie nr 9/91 z 14.06.1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów chronionego krajobrazu w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 10. poz. 102).

Na terenie gminy znajdują się także 2 rezerваты przyrody: „Rejna” i „Balczewo”. Rezerwat „Rejna”, o powierzchni 5.8 ha, utworzony Zarządzeniem nr 22 Min. Leśn. i Przem. Drzew. z 31.01.1962 r. jest rezerwatem florystycznym. Rezerwat obejmuje fragment boru mieszanego z wiśnią karłowatą. Rezerwat „Balczewo” jest rezerwatem faunistycznym utworzony dla ochrony ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych. Zajmuje on powierzchnię 24.4 ha. Powstał na mocy Zarządzenia nr 14 Min. Leśn. i Przem. Drzewn. z 14.01.1963 r. Rezerwat tworzy bagno na całej powierzchni porośnięte trzcina turzycą z kępami wierzby krzaczastej. Oba rezerваты posiadają dostateczną otulinę w postaci kompleksów leśnych. W obszarze gminy znajduje się także 11 pomników przyrody (pojedyncze okazy drzew lub ich zespoły) i 11 użytków ekologicznych.

2.3. Społeczność

Gmina Dąbrowa Biskupia jest jedną z czterech gmin wiejskich na terenie powiatu inowrocławskiego. Gęstość zaludnienia w gminie należy do niższych w województwie kujawsko-pomorskim i wynosi 36 osób/km². Sieć osadniczą gminy tworzy 28 miejscowości. Najludniejszą miejscowością jest wieś Dąbrowa Biskupia. Sieć osadniczą gminy Dąbrowa Biskupia należy uznać za dosyć rozdrobnioną, wieś Dąbrowa Biskupia koncentruje zaledwie 11% mieszkańców, a 3 największe – niecałą ¼ ogółu mieszkańców gminy. Fakt dużego rozproszenia mieszkańców jest raczej niekorzystny, utrudnia wyposażenie w infrastrukturę techniczną i powoduje mniejszą dostępność obiektów infrastruktury społecznej.

2.4. Gospodarka

Generalnie gmina pod względem gospodarczym charakteryzuje się strukturą rolną z przetwórstwem rolno-spożywczym. Gmina nie leży w bezpośrednim sąsiedztwie dużych ośrodków o charakterze miejskim, oferujących rynek zbytu i miejsca pracy, co znacznie utrudnia prowadzenie działalności usługowej i często uniemożliwia znalezienie pracy.

Na terenie gminy działa kilka większych zakładów przemysłowych i instytucji powiązanych przede wszystkim z rolnictwem. Niemniej jednak działa tu kilka większych zakładów przemysłowych i instytucji powiązanych przede wszystkim z rolnictwem. Są to m.in.: Zakłady Mięsne "Viando" w Radojewicach, Mieszalnia Pasz "Sobrol" w Ośniszczewie, tartak w Modliborzycach oraz Fabryka Maszyn Rolniczych "Agromet-Kujawy" w Dąbrowie Biskupiej.

Kilka mniejszych podmiotów gospodarczych zajmuje się zaopatrzeniem rolnictwa w pasze, środki ochrony roślin itp.. W miejscowości Chlewiska oraz w Dąbrowie Biskupiej działają stacje paliw. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje kilku producentów drobiu oraz kilka gospodarstw specjalizujących się w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Rolnictwo

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak

generalnie ukierunkowane jest na zaopatrzenie zakładów warzywno-owocowych i produkcję buraka cukrowego.

3. Cele, priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody.

3.1. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa

3.1.1. Analiza stanu istniejącego

Rolniczy charakter gminy Dąbrowa Biskupia sprawia, że lasy zajmują jedynie 19,02% powierzchni ogólnej. Panującym typem są bory sosnowe, w większości bory świeże i suche. Siedliska wilgotne porastają olsy. W tak przekształconym krajobrazie na stan i jakość środowiska przyrodniczego mają wpływ czynniki:

- A) agrotechniczne
 - ☐ chemizacja, zanieczyszczenia, eutrofizacja;
 - ☐ mechanizacja prac polowych i leśnych;
 - ☐ ubytek starych drzew i drzewostanów;
 - ☐ wypalanie traw i ściernisk;
- B) przekształcenia w środowisku
 - ☐ melioracje osuszające;
 - ☐ likwidacja miedz, zadrzewień śródpolnych, drobnych zbiorników wodnych.

3.1.1.1. Formy ochrony przyrody

Zachodnia i północno – zachodnia część gminy, w okolicach Rejny, Niemojewa i Radojewic, położona jest w strefie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich. Obszar ten zajmuje na terenie gminy powierzchnię ok. 1700 ha, przy czym obejmuje on głównie kompleks leśny wykształcony na słabych glebach i piaskach przewianych. Ustanowiony on został Rozporządzeniem nr 145/95 Wojewody Bydgoskiego z 17.08.1994 r. zmieniającym Rozporządzenie nr 9/91 z 14. 06. 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów chronionego krajobrazu w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 10, poz. 102).

Na terenie gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Rejna” i „Balczewo”. Rezerwat „Rejna”, o powierzchni 5,8 ha, utworzony Zarządzeniem nr 22 ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 31. 01. 1962 r. jest rezerwatem florystycznym. Obejmuje on fragment boru mieszanego z wiśnią karłowatą.

Rezerwat „Balczewo” jest rezerwatem faunistycznym utworzonym ze względów naukowych i dydaktycznych dla ochrony miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych. Zajmuje on powierzchnię 24,4 ha. Powstał na mocy Zarządzenia nr 14 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 14. 01. 1963 r. Rezerwat tworzy bagno na całej powierzchni porośnięte trzcina, turzycą z kępami wierzby krzaczastej.

Oba rezerваты posiadają otulinę w postaci kompleksów leśnych.

W obszarze m. Radojewice znajdują się także 2 pomniki przyrody – okazałe Dęby szypułkowe.

PRZEWODNICĄCY RADY

Marian Frontczak
Marian Frontczak

Z inicjatywy Nadleśnictwa Gniewkowo, na terenie gminy Dąbrowa Biskupia utworzonych zostało 11 użytków ekologicznych.

Pomniki przyrody

Szczegółowy rejestr pomników przyrody, podobnie jak użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, obowiązany jest prowadzić Wojewoda wykonując zadanie z zakresu administracji rządowej (art. 39 ust. 3 cytowanej ustawy o ochronie przyrody). Rejestr, zgodnie z ust. 4 art. 39 ustawy, winien zawierać:

- liczbę porządkową;
- nazwę (jeżeli istnieje) i formę ochrony przyrody;
- datę utworzenia formy ochrony przyrody;
- położenie geograficzne i administracyjne formy ochrony przyrody (obręb ewidencyjny, gmina, powiat, województwo);
- powierzchnię z wyszczególnieniem formy własności i rodzajów gruntów;
- krótki opis przedmiotu lub obiektu poddanego pod ochronę;
- miejsce i datę ogłoszenia aktu o uznaniu lub utworzeniu formy ochrony przyrody;
- informację czy dana forma ochrony podlega ochronie w zakresie międzynarodowego prawa ochrony przyrody.

W obszarze m. Radojewice znajdują się 2 pomniki przyrody – okazałe Dęby szypułkowe

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne, tworzone głównie z inicjatywy nadleśnictw, są obok pomników przyrody szczególnie liczną formą ochrony przyrody.

Z inicjatywy Nadleśnictwa Gniewkowo, na terenie gminy Dąbrowa Biskupia utworzonych zostało 11 użytków ekologicznych.

- 1) Bagno o powierzchni 1,93 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 225/1, 225/2 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 225f leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 445.
- 2) Bagno o powierzchni 7,06 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 225/1 oraz obrębu Niemojewo jako część działki nr 225/2 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 225g, i leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 444.
- 3) Bagno o powierzchni 3,76 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr: 221/2, 222/2, 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr: 221 g, 222f, 234b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 447.
- 4) Bagno o powierzchni 23,40 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 224 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 224i leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marián Frontczak

- gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 450.
- 5) Bagno o powierzchni 0,63 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 233 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 233d leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 448.
 - 6) Bagno o powierzchni 1,94 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 233 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 233f leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 449.
 - 7) Bagno o powierzchni 1,60 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 233, 239 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 233h, 239b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesierne w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 451.
 - 8) Bagno o powierzchni 0,69 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234d leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesierne w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 452.
 - 9) Bagno o powierzchni 0,37 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234f leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesierne w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 453.
 - 10) Bagno o powierzchni 0,23 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234g leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesierne w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 454.
 - 11) Bagno o powierzchni 4,96 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 234, 235/1 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 234i leśnictwa Rejna i 235d leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa.
 - 12) Bagno o powierzchni 10 ha znajdujące się w obrębie wsi Nowy Dwór na działce o numerze 59, stanowiące własność prywatną.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marian Frontczak

3.1.1.2. Problemy ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt (miejsca lęgowe, miejsca postoju podczas przelotów, miejsca zimowania, przejścia pod drogami i autostradami)

Na terenie gminy większa część powierzchni uległa zmianom antropresyjnym. Wynika to z zagospodarowania obszaru głównie dla potrzeb rolniczych oraz rozwoju miejscowości. Roślinność ogranicza się do nasadzeń drzewami oraz krzewami owocowymi i ozdobnymi, czy uprawą ogródków przydomowych z rabatami kwiatowymi, warzywami i trawnikami. W skład fauny wchodzi głównie zwierzęta hodowlane i udomowione (psy i koty).

Stosowanie nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin oraz jednostronny sposób użytkowania gruntów w znaczącym stopniu zmieniły naturalny charakter tych obszarów. Podstawową roślinnością trwałych użytków zielonych są trawy, takie jak: kostrzewa łąkowa, tymotka łąkowa, kupkówka łąkowa, życzycia wielokwiatowa, wyczyniec łąkowy, rajgras wyniosły, stokłosa wyniosła oraz motylkowe: konieczyna czerwona, konieczyna biała, lucerna chmielowa i inne, a także zioła mające właściwości terapeutyczne, jak: krwawnik, mniszek, macierzanka, marchew łąkowa, przewrotnik, babka lancetowata, szalwia, dziurawiec, mięta, rdest ptasi. Na stanowiskach podmokłych rozprzestrzeniają się turzyca, welnianka i sit.

Na polach, łąkach, pastwiskach, a szczególnie na brzegach cieków wodnych, napotkać można kępy drzew, stanowiące miejsce bytowania dla mniejszych i większych przedstawicieli świata zwierząt.

Rolnicza działalność człowieka, przeznaczenie znacznych arealów powierzchni pod uprawę roli oraz rozwój hodowli zwierząt gospodarskich spowodował ograniczenie naturalnych siedlisk dzikich zwierząt.

Przyczyny zagrożeń flory.

Przemiany zachodzące w szacie roślinnej pod wpływem działalności człowieka są coraz intensywniejsze. Wyrazem przemian antropopresyjnych jest:

- ☐ ubożenie taksonów roślinnych;
- ☐ rozprzestrzenianie się gatunków na siedliska wytworzone przez człowieka;
- ☐ wzbogacanie flory o gatunki obcego pochodzenia.

Przyczynami tych zmian są:

- ☐ wypalanie traw i ściernisk;
- ☐ osuszanie gruntów;
- ☐ skażenie powietrza, wód i gleby.

3.1.1.3. Stan świadomości ekologicznej mieszkańców

Istniejące zagrożenie przyrody, jak np. wypalanie traw bezpośrednio wskazuje na bardzo niewielki stan świadomości mieszkańców gminy na temat zasad ochrony środowiska.

3.1.2. Przewidywane kierunki zmian

Polityka ekologiczna na obszarze gminy powinna zmierzać w kierunku pełnej inwentaryzacji i ochrony zasobów przyrodniczych. Ochrony wymaga lokalny i ponadlokalny system przyrodniczy, który tworzą: obszary leśne, zieleń śródpolna, wody powierzchniowe, grunty organiczne, zespoły roślinności hydrofilnej, bagna a także rezerваты przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne oraz zieleń parków wiejskich. Szczególnej ochrony wymagają tereny i obiekty uznane za obszary prawnej ochrony